AYDEDE

No. 91 — 50
ÇARŞAMBA 27 Ekim 1948
Fiatı 15 Kuruş

Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkar tam mânasile bitaraf siyasî hoşsohbet gazete
İdarehane: Ankara Caddesi 98/2, TAN Basımevi
Başmuharriri: REFİK HALİD KARAY

Tesis tarihi: 1922
Telgraf: Aydede — İstanbul
Telefon: 25100 — Posta Kutusu: 816

SUDA NAKIŞLAR

İyi Hükûmet İstememizin Sebebi

Bir başmuharririn bir başmuharrirle sürüp giden yazışmaları arasında başmuharririn yaşca küçüğü diyor ki:

"Daha dün, yani 1947 yazında ve kışında Halk Partisinin müfritleri ve mürtecileri partiye hâkim bir hale gelselerdi, Aslanköy hâdisesi gibi bir hâdiseyi ihtilâl teşebbüsü diye göstermiyecekler miydi? Şahsiyet sahiplerini yok ederek iktidara bir müddet sağlam şekilde sahip olmak hırsile böyle bir bahaneden istifade edilmiyecek miydi? Yeni bir sehpa faslı başlamıyacak mıydı?"

Olur mu, olurdu. Hamdolsun olmadı. Fakat böyle bir şeyin daima olabilmesi mümkün göründükçe içimiz nasıl rahat edebilir? Demokrasi ve hürriyet nasıl yerleşmiş sayılabilir? Bu korku içinde insan tam hürriyetle nasıl yazar, çizer, söyler ve geceleyin mışıl mışıl uyuyabilir?

Bütün mesele o korkunun boş olduğuna tamamiyle inanmamızdadır. Evet, biz de, yaşça küçük başmuharrirle birlikte şimdilik böyle bir felâketin vukubulacağına inanmıyoruz. İnanmamakla beraber büsbütün de huzur duymuyoruz.

Huzur duymamamızın sebebi hâdise çıkmasına müsait işler görülmesinde devam edilmesidir...

Meselâ İçişleri Bakanının fena fikirle yazılmadığı cihetini kabul etsek bile lüzumsuzluğunda şüphe olmayan şifreli tamimi, zaten seçimlere girmeyen partilerin ekmeğine yağ süren bir gaftır.

Böyle gaflar çoğaldıkça umumî efkârı heyecana sevkeden esbap da çoğaltılmış olmaz mı? İktidarda bulunanların bir vazifesi de muhaliflerinin eline silâh verdirecek hatalı, mânasız ve lüzumsuz işler yapmamağa gayrettir.

Muhalif parti vaka çıkarmamak hususunda ne derece dikkatli davranırsa davransın. — Netekim D. P. öyle hareket ediyor — gaflar arttıkça artık istese de efkâra hâkim olmıyacak vaziyete düşebilir.. Kaldı ki her muhalif parti D. P. kadar hareketinde ve sözlerinde ölçülü de olamıyor..

Binaenaleyh hâdiselerin önlenmesinde en büyük rol hükûmettedir. Hükûmet ne derece basiretli, dürüst, ruh-aşina, iyi iş görürse hâdise çıkması ihtimalleri de o nisbette azalır, uzaklaşır.

Biz zaten bu sebepledir ki iyi hükûmet ve hükûmetin iyileşmesini istiyoruz. Hükûmete geçmek istediğimizden değil, sehpa faslının açılmasını istemediğimizden!

AYDEDE

Bütçe açığı yamanırken

— Yeter artık, benim açığım fazlalaşıyor!

TİCARET BAKANLIĞINDA

Son günlerde Ticaret Bakanlığının manzarası şu imiş:

Bakan yurd içinde tetkik seyahatinde:

Müsteşar maiyetindeki bir heyetle beraber iki aydır İtalyada. Bir Ticaret muahedesi imza edecek.

Dış Ticaret Dairesi Umum Müdürü Paristedir. Kendisine ikinci reis ve muavini refakat etmektedir.

Müsteşarla Dış Ticaret Dairesi Umum Müdürü işlerinin daha uzayacağını anlamış olacaklar ki, son günlerde muhterem refikalarını da yanlarına çağırmış bulunmaktadırlar.

Bu heyetlerin üyeleri, Baremdeki derecelerine göre günde 60-90 lira arasında ikamet yevmiyesi almaktadırlar. seyahate çıkarlarken de kendilerine harcirah namı altında bin liracık kadar bir para verilmiştir, ayrıca maaşları da tıkır tıkır işlemektedir.

İç Ticaret Dairesi Umum Müdürü, İstanbuldadır, tabii muavini de yanında.

Yani sizin, bizim, cümlemizin anlıyacağı şudur: Ticaret Bakanlığı sahipsiz bir müessese halindedir.

Bir gazetenin yazdığına göre, iş sahipleri Bakanlıkta ancak daktilo, kapıcı veya hademelerle karşılaşmaktadırlar.

Yalnız işlerin yürümesi için kendilerine vekil olarak evrakı imzalıyacak kimseler bıraktılar mı? Hiç olmazsa onlar da vekil maaşı alabiliyorlar mı? Tasarruf devrinde değil miyiz, ya?!

İşi Onlar da Bayrama Döktüler !

(Birleşmiş milletler genel kurulu) kararile 24 ekim günü her tarafta kurul bayramı yapıldı..

İşi onlar da bayrama döktüler!

Rahmetli Akvam Cemiyeti bunu akıl etmemişti. Bakalım bayramlısı ne netice verecek!

Övünmeler Devam Ede Dursun...

İsanbul halkı günde 14 bin litre suyu litresi 60-70 kuruştan içiyormuş.

Ama su diye değil... Süt sanarak! Bu suretle de sütçü esnafı o 14 bin litre sudan bir günde 9800 lira kazanıyormuş. Bir ayda takriben 300 bin lira, bir senede 3 milyon 600 bin lira eder.

Su, dünyanın hiçbir yerinde bu kadar pahalıya mal olmaz, her halde. Sütçü de yine dünyanın bir yerinde bu derece insafsızlık edemez, şüphesiz! Muhakkak olan bir cihet daha var: Yine dünyanın tek yerinde bir belediye bu nisbette bir soygunculuğa göz yummamıştır, muhakkak!

Rakamları biz uydurmadık, salâhiyetli insanlar açıkladılar.

Avrupa ve Amerikanın sütlü mustahzarlarını almak için küçük çocuklu aileler tevekkeli elde avuçta ne varsa bu kutulara veriyorlar?

Ya döviz ziyanı?

Ya "Neler yaptık, neler başardık!" diye övünmeler?

Bir Erkeğe Altı Kadın

Gece saat iki... Bir taksi Yeniköyden Beşiktaşa doğru geliyor. Tam Çırağan köprüsü altından geçerken bir tarraka ve muhtelif kadın feryatları.

Taksiden yaralı olarak bir kadın çıkıyor.

Bir daha çıkıyor...

Bir daha...

Bir daha...

Bir daha...

Bir tane daha! Yani 6 tane! Gazeteler adlarını da yazmışlar: Ulviye, Sevim, Sabahat, Leman, Neriman ve Güzin...... Hepsi de mecruh. Ötesi var:

Arkalarından bir tek erkek çıkıyor. Nasıl da, ne halde sığışmışlar o taksinin içine? Pek sıkışmışlardı, muhakkak.

Bir erkeğe altı kadın ve bir taksiye, şoför dahil, 8 kişi!

Kazaya, belâya avuç açmak buna denir, işte.

Eski Romanlardan Hâtıralar

— 1 —

Ankara caddesinde kitapçılık eden eski bir ahpabıma uğramıştım. Zamane romanlarından konuştuk. Malûm a, bir kaç yıldan beri frenkçeden tercüme edilenlerin sürümü haylı fazla iken son günlerde İngilizceden çevrilenlerin müşterisi arttıkça artmadaymış. Yerli romanlara rağbet azalmış. Belli başlı muharrirlerin yazdıkları bile umulduğu kadar satılmıyormuş...

Bir vakitler az çok okuma, yazma bilenler Ahmet Mithat efendinin hikâyelerine, romanlarına bayılırlarmış. Bizim çocukluğumuzda hısım akrabadan, tanıdıklardan çoğunun kış geceleri ellerinden roman düşmezdi. O zaman bu iptilâ, bilhassa hanımlarda âdeta salgın halinde idi. Merhumun 25 cüzlük Letaifi Rivayat, Hasan Molla, Pariste bir Türk, Acaibi Âlem ve saire gibi telif eserlerini methede ede bitiremezler; Ladam O Kamelya, bir fakir delikanlının hikâyesi, Lü'lü'ü asfar, Gabriyelin günahı gibi Fransızcadan çevirdiklerini de ağızlarından düşürmezlerdi.

Söz arasında, meselâ bir züppeden açılınca Letaifi Rivayatların bilmem hangi cüzündeki Zekâi dö Berrakpınar; Avrupa görmüş bir gencin akıllı, usluluğundan bahsedilince Pariste bir Türkteki Nasuh; ince hastalıklı, hoppa bir tazenin lâkırdısı edilirken Margrit Götye; adam evlâdı, kibar, fakat parasız pulsuz bir delikanlının senası geçerken de Maksim hemen dillerin ucundaydı.

Mahut Monte Kristonun emsalsizliğini söyler dururlar; kitabın mütercimi Teodor Kasap için,

— Bu Todorinin Türkçeyi bu kadar iyi bilmesine bakarsan mutlaka Karamanlı rumlardan olsa gerek; Babası da kasap zahir! derlerdi.

Namık Kemale, Namıksız yalnız Kemal Bey denirdi. Hazretin sergüzeşti Ali Bey, İntibah, Cezmi kabilinden romanlarını hakkile mürekkep yalamış, (inşa ve kitabette behredar) kişiler edinir, rahmetlinin mimliliğinden bunları gizlice bulup buluşturup mütaleaya koyulurlar, çoluk çocuklarına da derlerdi ki :

— İşbu muhalledatı bergüzide berikiler misüllü üslûb-u âdi ile muharrer asra benzemez. Uslûb-u müzeyyenle tastir kılınmış birer mahsulü irfan ve kemalâttır; maanii mündemiççesine ittilâ her kişinin kârı değildir!

Nâbi zade Nazımın Zavallı kız, Hâlâ güzel, Hasba kabilinden küçük hikâyeleri ve Zehra romancığındaki sade ifade dolayısiyle,

— Ne biçim yazmış? Sanki konuşur gibi, tıpkı Karagöz kitabı. Diye dudak bükerlerdi.

Ahmet Rasimin Meyli dil'i Tecarübü hayatı, Güzel Elenisi için,

— Ne kısacık şeyler, bir saatte bitiveriyor! u; Kitabei Gam'ı Ömrü Edebî'si için de,

— Ağır şarkılar vari gayet kâtip ağzı, lügatli mugatlı bir sürü lâf; sanki bilmece. Birini anladımsa arap olayım! ı yapıştırıverirlerdi.

Fikri Paşa zade Münci'nin Diyana'sını beğenen beğenene :

— Kuzum hemşire mutlaka al; bizde var, istersen vereyim, oku. En meşhur bir Beyoğlu fahişesinin Hani şu X Paşanın küçük damadı yok mu, galiba onun kapatmasının hayatını öyle bir tasvir etmiş ki,..

O seneler pek revaçtaki romanlar yine frenkçeden tercümeler, en başta da dö Montepen'inkilerdi. Hiç unutmam, (Para kuvveti) ile zeyli (Sevda faciaları) nı İkdam gazetesi mi, yoksa Sabah mı yıllarca tefrika ettiydi.

— Dünyada bu derece vakalı, heyecanlı, ibret engiz roman çıkmamıştır! Gazeteden kesip harıl harıl biriktirirler, kopürler koca dolapların çekmelerini doldurur, bir türlü bitip tükenmez; iğreti alıp okumak için ahpaplarına ta Bakırköyünden, Boğaziçinden, Adadan gelenler olur; tomar tomar sarıp, yanlarındaki halayığa, uşağa bile emanet etmiyerek koltuklarının altında kendileri götürür, getirirlerdi.

Hele, kimindir bilmem, (Kolonel Rober) adında bir roman vardı ki mütaleasına girişenlerin daha ilk sahifelerde avuçlarında soğuk terler, yüreklerinde sımsıkı pençe, gırtlaklarında merak gölgesi.

Bir doktor Paşası kerimesinin şu sözleri aklımdan çıkmaz :

— Böyle acıklı, tesirli şeyi ömrümde görmedim. Vücudümde ne ürperme, bütün tüylerim diken diken, yine de bırakamıyorum. Aman efendim ne müthiş, ne müthiş.. Saydım, bir bapta tam dokuz cinayet. Tavsiye ederim, mutlaka alıp okuyun!

Bir taraftan da Jül Ver'nin resimli (Seyahati harikulâde) lerine meraklılar çoktu. On on iki yaşlarımdayken onlarla haşir neşirdim ama Ahmet İhsan merhumdan gayrısının tercümeleri beni sarmazdı.

Mabeyinci Dağıstanlı Emin Beyin (Beş hafta balonda seyahat), (Merkezi arza seyahat) indeki "enbubei minfahi sayig", "veçhi, lebi deryaya müteveccihen kenarı zevrakçede mastaba mişini gurur olusu" gibi tâbirleri gel de anla...

(Sonu gelecek sayıda)

Sermed Muhtar ALUS

— Kabinede zihniyet değişikliği varmış..
— Muhakkak; eskiden hayatı ucuzlatacağız, derler, ucuzlatırlardı, şimdi zam yapıyorlar!

Taç Giyme Merasimi

Talleyrand, Rus Çarı Alexandr I. in taç giyme merasiminde bulunmuş, Parise dönmüştü. Napolyon Bonapart, merasimin nasıl olduğunu sordu. O şöyle bir cevap verdi :

— Çarın önünde büyük babasının katilleri, yanında babasının katilleri, arkasında da kendi katilleri yürüyorlardı!

Sarışınla esmer iki arkadaş (4)

Pazar sabahı tembelliği

Düşündürücü Sözler

★ Adamı adam eden huzur değil, muhalefettir; gemicileri yaratan sakin deniz değil, fırtınalar olduğu gibi.

★ Güllerin dikenleri olduğundan şikâyet edenler vardır. Onlar, dikenlerin güllere malik olduğunu bilmekle minnettar olmalıdırlar.

Max O'Rell

★ Başkalarının hayatlarına güneş ışığı taşıyanlar, kendilerini bundan mahrum edemezler.

Barrie

★ Yalnız duranlar ve bekliyenler dahi bir hizmet görmektedirler.

Milton

★ Gençliğin parlak kamusunda muvaffakiyetsizlik diye bir kelime yoktur.

Bulwer

★ (Yavaş yavaş) ismindeki sokaktan siz, (asla) denilen eve varırsınız.

***

★ Bir devletin kıymeti nihayet onu teşkil eden fertlerin kıymetidir.

J. S. Mill

★ Gün bitmiştir; gecenin karanlıklarından zulmet dökülüyor, tıpkı uçan bir karaltıdan ağır ağır dökülen bir tüy gibi.

Milton

★ Hayat tepelerinin kalbinde iki pınar biliyorum ki, durmadan akarak parlak sularını daima ruhumun uzaklardaki rüyalar denizine döker.

Lamier

★ Büyük zekâlar bazan ihtişam ile günah işlerler, ayıp ve kusurlara yükselirler ki, münekkitler düzeltmeğe cesaret edemezler.

Pope

★ Bütün büyük adamların hayatları bize şunu hatırlatır : Biz hayatlarımızı yükseltebilir ve şu fâni cihana veda ederken arkamızda, zaman denilen çöl üzerinde ayak izleri bırakabiliriz.

Longfellov

Tercüme eden : **Şadi Usal**

Minelbab İlelmihrab

Yazan : Refik Halid KARAY

— Tefrika No. 50 —

İşler hükûmet-i merkeziyenin aleyhine inkişafa başlıyor — İngiliz mümessili işlerini yürütmek için Paşayla muhabereye başlamıştı — Dahiliye nazırının etekleri tutuşuyor — Hükûmet yasağı üç gün sürmüştü — Kastamonu velisi Paşa ile mercimeği Fırına vermişler.

Çanakkaleden uzanan hat Harb-i Umumide bozulmuş ve bir daha yapılamamıştı, kablo muhaberesi ise bizim elimizde değildi. Bu merkez Konya muhaberemizi de kesiyordu; hülâsa telgraf muamelâtının cangâhı idi.

●

İşler gittikçe hükumet-i merkeziyenin aleyhinde inkişafa başlamıştı. Trabzondan gelen hususî haberlere nazaran vali Erzurumda bulunan Mustafa Kemal Paşa ile dost geçinmek mecburiyetinde bulunuyordu. Trabzon İngiliz mümessili çoktan Paşa ile muhabere ediyor, cihet-i mülkiyeyi kale almıyarak, işlerini gördürmek için, ordu reisiyle temasa giriyordu. Zaten bilûmum kumandanlar, anlaşılan, Harbiye nezaretinin şifreli muhabere hakkındaki emrini protesto etmişlerdi. Zira bir gün Dahiliye nazırı alelacele bana, o tamimden feragat edildiğini söyledi ve aşağıdaki tezkere ile de resmen dairemi haberdar etti :

●

Dahiliye nezaretinden mevrut 7502/408 umum numara ve 21 Ağustos 335 tarihli tezkere suretidir.

Kolordu ve mevaki-i müstahkeme kumandanlariyle ahz-ı asker rüesasının mühim ve mahrem hususata münhasır kalmak üzere kemakân şifreli muhaberata devam etmeleri zaruri görülerek Sivasta üçüncü, Konyada on ikinci, Balıkesirde on dördüncü, Erzurumda on beşinci, Ankarada yirminci kolordular ile Bahrisefid, Bahrisiyah ve Çatalca mevki-i müstahkem kumandanlıklarına ve Edirnede birinci, Tekirdağında üçüncü, Ankarada beşinci, Erzurumda dokuzuncu, Sivasta onuncu ve Mamuretilazizde on birinci kolordularla ahz-ı asker rüesasına tebligat icra edildiği Harbiye nezaret-i celilesinden bu kere bildirilmiş ve vilâyet ile elviye-i müstakilleye malûmat verilmiş olmakla müdüriyet-i aliyelerince de icabedenlere ona göre tebligat-ı lâzıma ifası babında.

Yani hükûmet yasağı üç gün sürmüştü.. Hoş, bu üç gün zarfında da kimse teliğini bozmamıştı ya ! Ben onu bildiğimden baş müdüriyetlere vaki tebligatımda tafsilât-ı zaide bile vermeğe lüzum görmemiş, Dahiliyeden daha tezkereyi almadan evvel, şifahi malûmatıma binaen ve memurları müşkülâttan bir an evvel kurtarmak maksadiyle, kısaca şu tamimi göndermiştim :

●

Adanadan maada umum baş müdüriyetlere yazılan 193800/295 umum numara ve 21 Ağustos 335 tarihli şifre telgrafname suretidir.

Harbiye nezaretinden kolordu ve mevaki-i müstahkeme kumandanlıklariyle ahz-ı asker rüesasına çekilen telgrafnamede mühim ve gayet mahrem hususata münhasır olmak üzere kemakân şifreli muhaberata devam etmeleri zaruri görülerek mucibince tebligat icra edildiği bildirildiğinden ona göre icray-ı icabı ve merakize tebligat ifası.

●

Burada hayli tuhaf bir vakadan bahsetmek aykırı sayılmaz : Telgraflara murakabe vazettiğimiz esnada, talimatnameye şöyle bir madde sokmuştuk : "Aynı maksat için yazdığı mahsus olan şifrelerin keşidesi ile beraber suretlerinin bilâ teehhür müdüriyet-i umumiyeye irsali de lâzımdır." İşte bu maddedeki sarahate istinaden Kastamonu Telgraf ve posta baş müdürü Ramiz Efendi (ki bilâhare ikinci tayinimde memurin müdüriyetine getirmiştim) Erzurumdan valiye gelen bir tomar şifreyi cevaplariyle beraber, aynı maksat için yazıldığını his (!) ederek merkeze gönderdi, biz de - aldığımız emre imtisalen - Dahiliyeye verdik.

●

Nazır merak etmiş, hallettirmiş, bakmış ki Paşa ile vali - Tabir caizse - mercimeği fırına vermişler, hazırlık yolunda, pek yakında Kastamonu Hareket-i Milliyeye iltihak edecek... Fakat vali (İbrahim Bey isminde genç, terbiyeli mahviyetkâr bir zat... Sonradan tanıştık) merkez-i hükûmeti avutmakta da mahir mi mahir.. Mütemadiyen Dahiliye nezaretine teminat veriyor ve vilâyetin İstanbula merbutiyet ve alâkasından ve kendisinin bu bapta hasr-ı mesaide kat'iyen kusur etmediğinden bahisle tatlı diller döküyor ! Adil Bey bu iki yüzlülüğe kızdı, bazı iltifatkâr sözlerden sonra valiye beray-ı istişare hemen İstanbula azimetini emretti.

●

Ben onu bu hileye kanmaz sanıyordum, kandı; geldi; bittabi daha vapurdan iner inmez Sivil polisler arkasına takılmışlar, hattâ yattığı evi ablukaya almışlardı. Ertesi günü Nezarete gelmiş, nazır hazır ya, (Buyurunuz!) demişler, odaya girmiş, önüne iki cihetli şifreler koymuşlar, cevabına intizar etmeden polis çal yaka tutup vali beyi Bekir ağa bölüğüne götürüvermiş !

Bu kabilden birkaç tevkifat daha yapıldı. Anadoludan gelen şifrelerin halli üzerine İstanbulda bir, iki zabiti de Harbiye Nezareti yakaladı, fakat cümlesi de Ferit Paşa düşer düşmez tahliye edildiler. Anadoluda ise Hareket-i Milliye tarafından tevkifat daha fazla idi : Sivas tarafından kısım kısım muhalifler dağ, tepe kaçarak İstanbula can atıyorlar, kaçamıyanlar ise hapse tıkılıyorlardı. Artık iş aleniyet kesbetmişti.

●

Afyonkarahisar meselesi canımı sıkıyordu. Hayli nezaket, iltifat gösterip yola getirmeğe çalıştıktan sonra baktım ki çaresi yok, Posta ve telgraf müdürünü azlettim. Yerine cesur, müteşebbis, tecrübeli birini göndermek iktiza ediyordu. Buldular. Dağ gibi iri bir mazul memur, belli ki feleğin çemberinden geçmiş, Hanyayı, Konyayı tanıyor, hemen emirnamesini eline verdim, gönderdim.

●

Adamcağız daha telgrafhane binasına ayağını atmadan yakalamışlar, şehir haricinde bir çadırda cihet-i askeriyece taht-ı tevkife almışlar (Casussun! Hainsin! Asacağız!) gibi malûm korkunç teranelerle yüreğine inip inmiyeceğini bir müddet tecrübe ettikten sonra bakmışlar ki öyle kırağı çalacak mahsulattan değil, yakasını bırakmışlar, perişan bir halde dönüp geldi.

Eh, ne yapalım, benim için başka yapacak bir iş kalmamıştı. Kalmamıştı ama vükelâdan bazılarına meram anlatamıyordum. Nihayet bir akşam üzeri Meclis-i Vükelâdan davet edildim, Sadrazam hariçte meşgul bulunduğundan Şeyhül-islâm riyaset mevkiinde idi.

●

Posta ve telgrafa müteallik son hâdiseleri izah ettim; dinlediler ve hepsi de hareketimi maaltakdirat tasvip ettiler. Yalnız Bahriye nazırı Salih Paşa asabi idi, hırçınlanıyordu, ama haşin, koyu, biaman bir Kuvvayi Milliye düşmanı idi... Salih Paşayı Damat Ferit Paşa konferansa gittiği esnada İsviçrede bulmuş, kaynaşmışlardı. Meclis-i Vükelâya memur Ali Rıza Paşa da - Salih ve Rıza Paşalar birbirlerinden ayrılmaz iki ahpap çavuşlardır ! - Bahriye nezareti inhilâl edince onu tavsiye etmiş, biraz evvel Avrupadan gelerek makama geçmişti. Yeni vefat eden zevcesinin matemiyle saçını başını yolduğu bir sırada ayağına gelen şu ikbali, galiba teselli teşkil eder diye, derakap kabul etmekle kalmamış, şimdi de Damat Ferit Paşa dostluğu ile Anadolu hareketi aleyhine arslan kesilmişti.

●

O gün Mecliste âdeta bir münakaşa vuku buldu. Ben daha fazla bir şey yapılamıyacağını söylüyordum, o "azletmeli, Divan-ı Harbe vermeli!" gibi kabiliyet-i tatbikiyesi olmıyan bir sürü kuru tehdit ve tavsiyelerde bulunuyordu.

(Devamı var)

— Bir profesör, dünyanın en derin yerini niye Atlas denizinde arıyor da Haliçte aramıyor?
— Ay, Haliç dünyanın en derin yeri mi?
— Tabii değil mi ya? Asırlardır Kâğıthane deresi, yıllardır bütün fabrikaların molozlarını buraya yığdığı halde bir türlü dolduğu var mı?

Univ.-Bibl. Bamberg

— Gecekondu mahallelerinde paratifo salgını varmış.
— Çok yazık; kırk yılda bir "para" salgını olur, onun da "tifosu" var !..

Matbuat Haberleri:

Yeni Çıkacak Büyük Gazeteler

Pek tabii olarak makul bir rekabet sebebiyle gazetelere girmiyen, gazetecilikle alakalı bazı haberlerin bizim sütunlarımızda yer almasında mahzur yoktur.

Ortada dönen rivayetlere ve ciddî alâmetlere nazaran zengin bir zat 3 milyon lira sermaye koyarak bir gazete çıkarmak üzere hazırlıklara başlamıştır.

Bu gazetenin ismi galiba Tanin olacakmış; idarehanesi ve matbaası da Beyoğlu kaymakamlığı karşısında sabık Pisalti binasıymış. Filvaki oradan geçenler, köşe başındaki bu sivri binanın iskeleler kurularak tamir edilmekte olduğunu göreceklerdir.

Bundan başka yine oldukça büyük bir sermaye ile başka zevat tarafından da gündelik diğer bir gazete neşrolunacağı ve makinesinin de İstanbula geldiği duyulmaktadır.

Tan gazetesinin de yakında yeniden ve mükemmel şekilde çıkacağını evvelce yazmıştık. Hepsine de muvaffakiyetler dileriz. Zira gazeteci arkadaşlarımıza yeni kazanç kaynakları açılacak ve memleket büyük sermayeli gazetelerle bezenecek demektir. Hele arada hasıl olacak rekabet yüzünden daima daha iyiye, modern ve mütekâmil şekle gidileceği düşünülürse ne kadar sevinilse azdır.

İnşallah okuyucu miktarı ve muharrir adedi de çıkacak gazetelere lâyık ve uygun haddi bulur.

Bakalım ne yenilikler göreceğiz!

Dil Kongresinden İktibaslar

★ Lisan sosyolojisi "neşriyat ve matbuat" kelimelerini "Basın ve yayın" dan daha doğru buluyorum. Bu uydurmaları ortaya atanların deli olmaları lâzımgelir!

(Profesör Fındıkoğlu)

★ Bana "Ordinaryüs profesör" demeyiniz. Çok rica ederim, ben sadece "hoca" yım.!

(Profesör Gerhrad Kessler)

★ Zirveye ulaşmak için biz medeni milletlerin hazırlamış olduğu asfalt yolu bıraktık, hâlâ fundalıklar arasında keçi yolu arıyoruz!

(İsmal Habib)

★ Dilimiz erbabının elinde dim dik durmaktadır.. Bunun da en canlı misali "söz alan arkadaşların,, temiz bir Türkçe ile konuşmalarıdır.

(Mithat Sadullâh Sander)

★ Tıp dilinde bile (şıpsevdi) romanındaki kahramanlar ağzıle konuşanlar var.. Bu çetrefilliğe son vermeli!

(Dr. Tevfik Remzi Kazancıgil)

★ — Dalkavuklar!
— Cahiller!

(Celse arasındaki kulis münakaşalarından).

(Ana Yasa) da Uydurma Kelimeler

Türkçeleştirilen (Kanunuesasi - Anayasa) ye sokulmuş uydurma kelimeleri gözden geçirip hiç değilse zevk bakımından iyi ve fena olanlarını ayırmak şu (dil kongresi) münasebetile faydalıdır, kanaatindeyiz:

A

Kur'a = Ad çekme

"İç çekme", "dert çekme", "belasını çekme", sözlerini hatırlattığından hoşa gitmiyor. Tek kelime olarak bir karşılık bulunmalı yahut eskisi bırakılmalıydı. "kur'a" kelimesine köylü, şehirli, âlim ve cahil herkes alışmıştır. Zaten Arapçalıktan çıkmış, Türkçeleşmiştir. Hem "kur'a" sadece ad çekme değildir, numara da çekilebilir.

Sonrası var: "Kur'a isabet edenlere yüz lira verilecektir" cümlesine "ad çekme" sözü girebilir, ödeneğin yerini tutabilir mi?

Mali = Akçalı

Eğer "mali" nin karşılığı "akçalı" olabiliyorsa — ki olamaz — Maliye Bakanlığına neden "Akça Bakanlığı" ve "mali sene" ye "akça senesi" demiyoruz? Denilemez de ondan... Netekim bunu "bütçe yılı" yapmışlar!

Cibayet etmek = Almak

"Cibayet" kelimesi alelâde "almak" mânasına gelmez. Muayyen varidatı, muayyen bir maksatla toplamak demesinedir. Vergi memnuru, tahsildar ve saire almaz, toplar. Böyle basitleştirmelerle lisanı sipsivri, kupkuru bırakmak hataların en büyüğüdür.

Anayasa = Teşkilâtı esasiye kanunu
Muvafıktır.

Muahede = Antlaşma
gider ve tutar.

Kıyam = Ayaklanma
zaten söylenir..

Ayrıcalık = İmtiyaz, sınıf imtiyazı.

Fena. Bir nevi kuş ismini andırıyor.. Telaffuzu da sevimsiz. "İmtiyaz" gibi cidden güzel, söylemesi kolay, mükemmel yerleşmiş bir kelimenin yerini tutamaz. Tutmadı da işte! Mamafih kanunda yine bir "İmtiyaz" kelimesi duruyor: Maden imtiyazı, filân gibi: Güya bunun Türkçesi de "bıraki" imiş!

Ayrık = Müstesna

Berbad, "ayrık" bir ot ismidir; asırlar geçse ve nice kanunlarda daha yer alsa Türk, hiçbir zaman müstesna yerine "ayrık" demiyecektir. (Türkçe sözlük) "müstesna" ya şu kelimeleri karşılık gösteriyor. "ayarlı - ayral-ayranmış", beğen beğendiğini al... Beğenebilir, kullanma imkânını bulabilirsen şayet!

(Devamı var)

KIRPININ
dedikle

Bizim Çocukluğumuzdaki

Eski devirler hakkında malûmatsız bir
şit bayramlarından şikâyet maksadiyle ded
— Artık bunlar, Sultan Hamit zamanın
ve sair sebeplerle yapılan tatillerini de geç
İtiraz ettim:
— İstibdat devrinde ne padişahın doğu
tahta çıktığı günler resmî devair tatil edilirc
lerde de daireler çalışırdı.
— Amma yaptınız ha! Velâdet ve Cülu
donanma yapılmaz mıydı?
— Yapılırdı. Lâkin bu şenlikler yalnız
olurdu.
— Yanlış hatırınızda kalmış, galiba...
— Zannetmem. Çocukluğuma ve genç
doğruluğuna gayet eminim. Sonrakileri da
İstibdat devrinde devair bir senede sadece
pardı: 3 gün Şeker Bayramı, 4 gün Kurban
Kandillerde, Cülus, velâdet ve sair günle

geceleri gezilir, eğlenilir, ş
geçirilir; sabahleyin yine, h
bulunurdu. Resmen hiç bir
yısiyle tatil edilmezdi.
— Gelmiyen gelmezdi, h
— Vazifesine bağlı ve
nanlar muhakkak gelirlerdi
zırlar, iş üstünde bulunmaları lüzumlu bü
için gelmemek imkânsızdı. Gelmiyenler,
gelmemeği itiyad etmiş, meclis azası gibi
— Ya mektepler?
— Aynı şey... Yaz tatili bile, meselâ bi
manki (Mekteb-i Sultani) de yalnız iki ayd
ti. Haziranın sonunda tatile girer, Eylülün i
tesi günü derslere başlardık. Yatılılar kand
ri evlerine gönderilirdi ama sabahleyin,
derse yetişmek şartiyle! Dedim ya, iki b
başka tatil yoktu. Askeri mektepler ise b
mazanda büyük tatil yaparlardı.
— Acaip şey...
— Dahası var: Biz küçük yaşta iken,
ederdik. Faraza Göztepedeki meşhur (Taş
açıktı. Güzel güzel, tıpış tıpış, pek âlâ me
ara vermezdik. Ben, kışın Vezneciler'deki
dum; yazlığa taşındık mı başlardım (Taşm
— Pek monoton bir ömür sürermişsini
çocukları uyuşuk, hayatiyetsiz değillermiş!
— Evet beyim ama Meşrutiyet ve Cum
lar onlardır; o hayatiyetsiz ve uyuşuk ç
en yüksek makamlarda oturanlar da onla
şındakiler bile! İsmet İnönü, Hüseyin Cahit

rülü, Kenan Öner ve işte
ve hayatiyetsiz? Kaldırıve
sinden... Hasıl olacak boşluk
kalım bol tatilli nesil, yar
ne hamleler gösterecek? Az
siniz?

RÜBAİ

Gül goncaları nârı ciğer görr
Hârü hası hep zahmı nazar g
Yarab! Ne şarab içirdin, ah
Ekvânı bütün harapter görm

Muhiddin

Arsen Lüpen Bir

Maurice Leblanc'in dünyaca ve bi
Lupin kibar hırsız tipi son tetkiklere g
hayal mahsulü bir insan değildir.
Muharrir bu tipi 1888 yıllarında yaşa

hayatına dair elde ettiği malû
dan çıkarmış, büsbütün canla
asıl adı Eugene Allmayer'dir.
zasını taklit ederek sahte se
mış, birçok kere hapse girmi
lik etmiş, yapmadığı hırsızlık,
Böyle olmakla beraber ga
zel ve kadınlarca rağbette bir adamdı.
meşhur polis müfettişi Goron - ki bu pol
mard'a çevrilmiştir - birçok muvaffakiy
yer'i yakalamış ve mahkeme sabıkalıya 1
suretiyle memleketi rezaletlerinden kurt
Son mahkûmiyeti ve kürek mahallin
tık bu kibar serserinin bahsi kapanmıştı
minin Arsen Lüpen'e çevrilerek ebedi bi
öğrenememiş, o zevki tadamamıştır.

KIRPININ dedikleri

kluğumuzdaki Tatil Günleri

kında malûmatsız bir zat, yeni devrin çeşit çe-
şikâyet maksadiyle dedi ki:
Sultan Hamit zamanının velâdet, cülus, kandil
apılan tatillerini de geçti. İllâllah!

nde ne padişahın doğumu, ne de
esmî devair tatil edilirdi. Kandil-
şırdı.
z ha! Velâdet ve Cülus geceleri
nıydı?
kin bu şenlikler yalnız geceleyin

zda kalmış, galiba...
Çocukluğuma ve gençliğime ait hatıralarımın
eminim. Sonrakileri daha az garanti edebilirim.
vair bir senede sadece 7 gün bayram tatili ya-
Bayramı, 4 gün Kurban Bayramı münasebetiyle.
velâdet ve sair günlerde işlere devam olunur;
eri gezilir, eğlenilir, şenlik veya ibadetle vakit
lir; sabahleyin yine, her günkü gibi devair açık
urdu. Resmen hiç bir müessese o günler dola-
e tatil edilmezdi.
- Gelmiyen gelmezdi, herhalde...
Vazifesine bağlı ve mesul makamlarda bulu-
r muhakkak gelirlerdi. Faraza Sadraazm, Na-
alunmaları lüzumlu büyük ve küçük memurlar
nsızdı. Gelmiyenler, zaten başka günlerde de
miş, meclis azası gibi doldurma memurlardı.

z tatili bile, meselâ bizim o za-
tani) de yalnız iki aydan ibaret-
tatile girer, Eylülün ilk Pazar-
aşlardık. Yatılılar kandil gecele-
rdi ama sabahleyin, erkenden
yle! Dedim ya, iki bayramdan
askeri mektepler ise bir ay Ra-
yaparlardı.

iz küçük yaşta iken, yazın da mektebe devam
epedeki meşhur (Taşmekteb) yaz mevsiminde
tıpış tıpış, pek âlâ mektebe giderdik, derslere
kışın Veznecilerdeki (Şemsülmaarif) de okur-
k mı başlardın (Taşmekteb) e gidip gelmeğe...
bir ömür sürermişsiniz! Tevekkeli o zamanın
yatiyetsiz değillermiş!
na Meşrutiyet ve Cumhuriyet inkilâbını yapan-
tiyetsiz ve uyuşuk çocuklardır. Hâlâ, bakınız,
rda oturanlar da onlar! Hatta muhalefetin ba-
İnönü, Hüseyin Cahit, Celâl Bayar, Fuat Köp-
Kenan Öner ve işte Mareşal! Hangisi uyuşuk
yatiyetsiz? Kaldırıver bunları politika sahne-
n... Hasıl olacak boşluktan ürkeriz, vallahi! Ba-
bol tatilli nesil, yarın ne inkilâplar yapacak,
mleler gösterecek? Azıcık gecikmediler mi d.r-

KİRPİ

RÜBAİ

oncaları nârı diğer görmedeyim
hası hep zahmi nazar görmedeyim
! Ne şarab içirdin, ahvalimden
ı bütün harapter görmedeyim.

Muhiddin Raif Yengin

en Lüpen Bir Hakikat

ne'in dünyaca ve bizce de pek maruf Arsène
ız tipi son tetkiklere göre, tamamiyle uydurma,
r insan değildir.
pi 1888 yıllarında yaşamış meşhur bir sabıkalının
a dair elde ettiği malûmat ve mahkeme evrakın-
karmış, büsbütün canlandırmıştır. Arsen Lüpen'in
Eugene Allmayer'dir. 18 yaşında babasının im-
taklit ederek sahte senetler yapmakla işe başla-
rçok kere hapse girmiş, kaçmış, Afrikada asker-
miş, yapmadığı hırsızlık, dolandırıcılık kalmamıştır.
le olmakla beraber gayet zarif giyinen, çok gü-
rağbette bir adamdı. Kendisine musallat olan
ettiği Goron - ki bu polisin ismi romanlarda Gani-
ir - birçok muvaffakiyetsizliklerden sonra Allma-
mahkeme sabıkalıya 12 sene kürek cezası vermek
eti rezaletlerinden kurtarmıştır.
yeti ve kürek mahalline gönderilmesi üzerine ar-
rinin bahsi kapanmıştır. Belki de orada ölmüş, is-
en'e çevrilerek ebedî bir şöhrete erdiğini herhalde
evki tadamamıştır.

Bir dokun...

Dil Kongresinden İntibâlar

İstanbul Muallimler Birliğinin tertiplediği Dil kongresinin geçen cumartesi günü Eminönü Halkevinde yapılan açılış töreninde bulundunuz mu? Dilimiz üzerinde konuşan hatipleri ve bilhassa muhterem üstad Besim Atalay'ı dinlediniz mi?

Aman efendim, o ne heyecandı, o ne telâştı! Hatipler Dil Kurumunun çalışmalarını tenkide başlayınca, dil işlerimizin senelerdenberi dil ebeliğini yapan sayın Atalay coştu, taştı, salona sığamaz hale geldi ve nihayet söz alıp kürsüye fırladı, haykırdı:

" — Dil, bir milletin son sığınağıdır. Dil kaybedildi mi her şey biter.,,

Aman yarabbi!. Zannedersiniz ki dilimizin kadrini bilmemişiz, ona lâzım gelen itinayı göstermemişiz ve bizim bu alâkasızlığımız yüzünden zavallı dilimiz büyük bir kazaya uğramış, denize düşmüş, boğuluyormuş. Dilsiz kalacakmışız; maazallah, birbirimize ancak kaş, göz, dudak, çene, el, kol işaretlerile meram anlatacak hale gelecekmişiz. Bereket versin, tam bu esnada muhterem Bay Atalay yetişmiş, halâskâr elini uzatmış, denizde çırpınan dilimizi boğulmaktan, sahilde uyuklayan bizi de dilsiz kalmaktan kurtarmış.

Hadi, aziz okuyucular, dilimizin bu yüce halâskârına hep bir ağızdan ve cân-ü gönülden şükranlarımızı sunalım:

— Sağ olasın, Bay Atalay! Dilimizi kurtardın, bize en büyük hizmeti yaptın, himmetin meşkûr olsun. Fakat sen yorulma artık, dilimizi bize bağışla, bundan sonra biz meşgul olalım da ona daha itinâlı bakmağa alışalım!

Dil inkılâbında Türkçe esaslara dayanmanın faydalarını, Dil Kurumunun bu husustaki çalışmalarını uzun uzun izah eden Bay Besim Atalay, Türkçe esaslara bir misal olarak "Kıvanç,, kelimesini ele aldı, "Sevinç,, mânasına gelen "Kıvanç" ın âhenk bakımından güzelliğini ballandıra ballandıra, tatlı tatlı anlattı.

Hadi, yine hep bir ağızdan haykıralım, aziz okuyucular:

— Biz "Kıvanç,, ı sana hediye ediyoruz, sen de "Sevinç,, i bize bağışla, sayın üstad! Sen kıvancınla kıvan, bırak biz de sevincimizle sevinelim!

Türkçeyi kendi kaynaklarına kavuşturma işinde çalışacakların mutlaka Türkçeye çok iyi vakıf olmaları lüzumunu bağıra bağıra hatırlatan sayın Atalay, bu sözlerini şöylece sağlama bağladı:

" — Evlerinde Rumca, Arapca konuşanlar Türkçeyi islah edemezler.,,

Fesübhânallah! Demek bu memlekette dil işlerine karşı alâka gösteren aydınlarımızın, Dil Kurumu üyelerinden gayrisi evlerinde Rumca, Arapca konuşuyorlar?

Yine bu heyecanlı hitabesinde;

" — Gül gibi dilimiz varken ona yabancı kelimeler sokmak cinayettir. Kelime yapacak insanın edebi zevki bulunmalıdır.,,

Diyen sayın dil bilginimizin ve sayın arkadaşlarının gayretlerile bulunan öz Türkçe kelimeler kullanılarak, Frenkçeden sözüm ona Türkçeye çevrilen ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan "Dünya Edebiyatından Tercümeler,, serisine dahil bir kitaptan aldığımız parçayı şuracığa naklederek yazımıza son verelim:

"Bize betileri tasarımlattığı vakit görümümüz bizi; bambaşka bir şey tasarımlattığı vakit yanılttığından daha az yanıltır. Çünkü öz beti hiç de salt bir şey değildir ve onun doğası, her hangi bir uzayı sona erdiren bölümlerle, işbu uzay için kavranılan nokta arasındaki münasebete bağlıdır.,,

Yabancı kelime sokmak cinayetinden kurtarılıp edebî zevkle meydana getirilen gül gibi dilimiz bumudur, sayın üstadım, pardon, sayın ustacığım?

Cemal REFİK

Alın Yazısı

Bizim tren deniz kenarından geçer
Yazın sıcak günlerinde
Denize giremez zavallı
Of pof, of pof......

Bizim tren yük çeker, kahır çeker
Ömür tüketip gider
Dinlemez zavallı
Of pof, of pof......

Bizim tren dolaşır şehir şehir
Haber götürür haber getirir
Yaranamaz zavallı
Of pof, of pof, Offff....

RECEP BİLGİNER

Şapkaya uygun elbise intihabı — "Ferrier" den

İşler böyle giderse

Stalinin yeğeni — Sayın sefirler, Truman'ın, Attlee'in yeğenlerine söyleyiniz, bu noktada bir anlaşma imkânı göremiyorum ve müzakereyi yakın bir zamana talik ediyorum! — "Ecnebi karikatürü"

NİKÂH DAİRELERİNDEN HAYAT SAHNELERİNE

ERKEKLİK GURURU

30—XX

— 14 —

Dedikodular Firdese de ulaşıyor, evvelâ aldırış etmiyor, fakat gün geçtikçe kulağına daha fena lâkırdılar geliyor.

Bir sabah Sabri yine uykusuzluktan şişmiş gözlerini oğuşturarak eve girince Firdes dert yanıyor :

— Artık tahammülüm kalmadı, Sabri. Bu evde oturamıyacağım ben. Zaten elimize bol para geciyor. Bu kıyı mahallede ne diye oturacağız? Kend'mize uygun bir apartıman tutalım da oraya taşınalım.

— Ne münasebet? Yine apartıman rüyaları mı görmeğe başladın? Öyle yerlere gidersen herkes şüphelenir, ileri geri lâf ederler.

— Senin dünyadan haberin yok. Şimdi lâf etmiyorlar mı sanıyorsun? Bizim için söylenenleri duysan bir gün bile oturamazsın bu mahallede. Öfkelenmiyesin diye sana haber vermedim. Neler söylüyorlar bizim için. Ne senin hırsızlığın kalıyor, ne benim kahpeliğim.

Sabrinin gözleri dönüyor :

— Kimler ediyormuş bu haltları? Duydun da şimdiye kadar bana niçin haber vermedin?

— Söylüyorum işte, Sabri. Senin canın sıkılmasın diye bu güne kadar sustum. Fakat dün kulağıma gelen lâkırdılar canıma tak dedi. Bu mahalleden çıkalım artık.

— Çıkalım amma başka evi nasıl bulacağız? Nereye gitsek üç gün sonra gene bu dedikodular çıkar. Âlemin ağzı torba değil ki büzelim de kapansın.

— Böyle mahallelerde oturursak elbette dedikodu çıkar. Baksana, herkes birbirinin ağzındaki lokmaları sayıyor. Biraz giyindim kuşandım diye beni çekemiyorlar. Yarın bir de otomobil alsak tasa tutarlar bizi.

— Gene ağzının vidaları gevşedi, Firdes. Şu otomobil lâfını nereden çıkarıyorsun?

— Fena birşey söylemiyorum ya, ayol. Görmüyor musun, zenginlerin hepsinin ne güzel otomobilleri var. İnşallah bir gün biz de alırız.

— Bırak bu fiyakalı, lâfları, kız. Otomobil alanların ne kadar para kazandıklarını biliyor musun? Hem onlar benim gibi kelleyi koltuğunun altına alıp da kazanmıyorlar parayı. Oturdukları yerde rahat rahat kazanıyorlar. Hele biz başımızı sokacak bir kümes sahibi olalım da ondan sonra otomobile sıra gelsin.

— Aa, deli misin ne? Bugün apartıman almağa kalksan en aşağı elli altmış bin lira isterler. Otomobil o kadar pahalı değil ki. Ben soruşturdum, küçük otomobilleri yedi, sekiz bin liraya kadar veriyorlarmış. Taksitle de satılıyormuş. Ne olacak, biz de taksitli bir otomobil alırız, parasını yavaş yavaş öderiz. Bu da zor bir iş değil ya.

— Sus ulan! Böyle masallarla öfkelendirme beni. Görmüyor musun kümes gibi bir yerde oturuyoruz. Bu evin kapısına otomobil gelir mi?

— Ayol, sen benim lâkırdımı dinlemiyorsun ki. Bu evden hemen çıkalım diyorum ben sana anlamıyor musun?

— Hemen nereye çıkıyoruz yahu? Ev bulmak kolay mı?

— Neden kolay olmıyacak mış? Hava parasını verdikten sonra istediğin kadar apartıman bulursun Beyoğlunda öyle çok apartıman var ki.

— Enayiye bak. Ulan, ben parayı havadan kazanmıyorum ki el âleme hava parası vereyim. Hem Beyoğullarında bizim ne işimiz var. Hele şimdi masalı bırak, uykusuzum ben.

Ce. Re.

(Devamı var)

Adam — Sen ne eşek herifsin yahu!
Eşekler — Bak, ne kibar insan, arkadaşına iltifat ediyor!

Eski Kitabeler Nasıl Okunur ?

1840 yılında Kartaca'da bulunan bir kitabeyi General Duvivier şöyle tercüme etmiş :

"Burada Annibal'ın babası Amilkar gömülüdür. O da oğlu gibi vatanına âşık, düşmanlarına merhametsizdi."

Başka biri aynı sözleri başka türlü okumuş : "İsis rahibesi bu âbideyi dünyayı teshir eden ve besliyen bahar namına kurmuştur."

İki bilgin, kendi tercümelerinin doğruluğunda ısrar ededursunlar. Kitabiyat Akademisi tercümeyi şu şekle sokmuş :

"Bu mihrap, hiddetini teskin etsin diye rüzgârlar ve fırtınalar İlâhı namına yapıldı."

Tedbirli Olmak

Meşhur Makedonyalı ihtilalcilerden Mihailof bir darbe ile iş başına gelmiş ve rakibi Protogeref'i öldürtmüştü.

Aradan birkaç gün geçmiş, yakın dostlarının verdiği bir ziyafete gitmişti. Söz arasında birisi serzeniş etti :

— Protogeref'i neden katlettirdiniz?

Mihailof soğuk kanlılıkla cevap verdi :

— Gayet basit.. Günün birinde ona : Mihailof'u niçin öldürdüğünü sormasınlar diye!

Sinema Dedikoduları

Yirmi beşinci Tarzan filmi çevrilmeğe başlanmış, bu filmin ismi (Tarzanla ölüm oku) dur.

Bu filmler muharriri Edgar Rice Burrougouhs'a bir milyon sterling kazandırmıştır.

Burrougouhs senaryoyu kendisi yazmaz yalnız (Fikri) bir senariste verir, o da bu fikir üzerinde çalışarak senaryo meydana gelir.

Bu küçük fikir mukabilinde, E. R. B. - Amerikada kendisine bu isim verilir - yalnız 40,000 sterling değerinde bir çek alır.

Sinema sosyetelerivle olan angajmanı 965 e kadardır!

Şimdiye kadar on atlet Tarzan rollerini oynamışlardır, en mühimi Johnny Weissmuller'dir.

En son keşfedilen yeni Tarzan'ın ismi Lex Barker'dir.

Âlim Mösyö Curie rolünü oynıyan Walter'in Kanada'da yaşıyan ihtiyar bir halası var. Bu kadın daima Walter'in hukuk tahsilini bitirmesini istemiş, bütün arzusu onu bir âlim, - herhalde aktör değil - hürmet edilecek bir adam mevkiinde görmekmiş.

Bir gün gazetelerde Walter Pidgeon'un Amerikada en iyi giyinen on kişi arasında olduğunu ve isminin bu on kişiye dahil Harvard Üniversitesi direktöründen sonra geldiğini görmüş ve derhal kaleme sarılarak yeğenine şu mektubu yazmış :

(Sevgili yeğenim bilsen ismini bir âlimin yanında görünce ne kadar sevindim! Terzine ayrıca benim tarafımdan da bol bol teşekkür et.

— Gördün mü, şişman daktilo kullanmaktan ne hale geldin?!

"Ecnebi karikatürü"

SIFIR

Riyaziye âlimlerimizden rahmetli Salih Zeki, yakın dostlarından birini ziyarete gitmişti. O güne kadar tanımadığı genççe birini ve karısını kendisine takdim ettiler. Söz döndü dolaştı riyaziyeye intikal etti. Salih Zeki, bu ilmin insanlık üzerindeki tes'rini izaha çalışırken, yeni tanıştırıldığı zat, kendisini küçümser ve alay eder bir tavırla sordu :

— Affedersiniz, dedi, on kere on kaç eder?

Salih Zekinin bu münasebetsizliğe canı sıkılmıştı, cevap verdi :

— Sonuna kendinizi de ilâve ederseniz bin eder!

TAKDİS

Chateaubriand'ın dostlarından birinin çocuğu evlenir. Genç evliler, üstada :

— Bizi takdis ediniz!

Diye ricada bulunurlar. O, bu teklifi reddeder :

— Benim takdis ettiğim herşey devrildi.. der.

Onun bu sözü, ağızdan ağıza yayılır. Fransanın bütün münevverleri tarafından öğrenilir. Aradan çok geçmeden Chateaubriand'a vatandaşları tarafından şu mealde mektuplar yağmağa başlar :

"Rica ederiz üstad, lütfen hükûmeti takdis ediniz!"

Dişleri çürümekten korur
ULTRAMİN
İdeal bir diş macunu

— Düşün bir kere, aldığı maaşa bakmadan beni öpmeğe kalkıştı!

"Collier's" den

Bir Perdelik Piyes

EMİNE

Şahıslar
Bay — Bayan — Emine

DEKOR

Mütevazi döşenmiş küçük bir misafir odası. Sahnenin nihayetinde solda iki kapı. Ön tarafta solda bir kanape; sağda bir masa, bir koltuk ve bir etajer. Sağda geride pencere.

II

Bay, bayan, Emine

Emine — Beni mi çağırdınız?

Bayan — Bir saattenberi haykırıyorum; duymuyor musun?

Emine — Hayır, duymadım.

Bay — Sağır mısın?

Emine — Yo! Hayır.

Bayan — Peki, neden işitmiyorsun?

— Bilmem.

(taklidini yapar) — Bilmem. *(Sert)* Sen zaten ne bilirsin ki!.. Demek sokak kapısı da çalınsa duymayacaktın.

Emine — Kabahat benim değil ki!...

Bayan *(Yine taklidini yapar)* — Kabahate benim değil ki *(Sert)* Hiç bir zaman kabahat sende olmaz ki!...

Emine — Bana mutfak kapısını kapa dedinizdi; ben de duyamadım.

Bayan — Ben sana eve yemek kokusu yayılmasın diye mutfak kapısını kapa dedimdi, yemek pişeli saatler geçti .koku da kalmamıştır. Allahım ne budala kadın! Hadi, önlüğünü çıkar. *(Emine önlüğünü çözer yere atmaya hazırlanır)* yere atma!.. *(Emine, şaşkın elinde önlük durur)* Baya ver... *(Bay Eminenin elinden sert bir hareketle alır bir iskemleye koyar, temiz önlüğü uzatır)* Al bunu tak *(Emine elini uzatır, bayan haykırır)* Dokunma kirletirsin! *(kark koca Eminenin elini sürdürtmeden önlüğü bağlarlar.)*

Bay — Şimdi, kızım Bayanının sana öğrettiği gibi hareket edersin... Birazdan kapı çalınacak, bay Ahmet gelecek, çok mühim büyük bir adamdır.

Emine *(alay eder gibi)* — Bay Ahmet mi?

Bayan — Evet! kapıyı derhal açarsın... Bay Ahmet sana "Bayla, bayan buradalar mı?..." Diye sorar sen de hafifce gülerek "Evet bayım, buyurunuz." dersin.

Emine — Ya bir şey demezse?

Bayan — Aman! Ne sersem karı yarabbi!

Bay — Aptal mısın be? Tabii, der... Bir az çabuk olalım beş dakika sonra gelecek, şimdi dinle (Evet buradalar bayım.) dedikten sonra...

Emine *(keserek)* — Bilyorum salonun kapısını açıp, mutfağa giderim.

Bayan — Yok canım! Kalın kafalı, hiç mi, hiç anlamamış. Dinle de sana tarif edeyim. *(Kocasına)* Hadi sen Ahmet bey ol.

Bay — Hakkın var... Şimdi Emine sen bize bak. *(Emineyi kanepeye doğru götürür, kadın şaşkın oturur.)* Ben bay Ahmedim... kapıyı çaldım... bayan da, yani sen, bana kapıyı açar. *(İskemledeki önlüğü alır.)* Bu da pardösüm... *(Dışarı çıkarak)* Trın! Trın! Trın!... *(Bayan kapıyı açar, bay kolunda kirli önlük görünür. ve gayet resmi bir tavırla.)* Bayla bayan evdeler mi? *(diye sorar. Bayan, tane tane)* Evet bayım... arzu ederseniz pardösünüzü alayım... Kimin geldiğini haber vereyim efendim?

Bay — Bay Ahmet dersiniz.

Bayan *(Emineye)* — Salonun kapısını açar ve gayet resmi bir şekilde; Bay Ahmet efendim.. *(Bay ağır ağır içeri girer; bayan tabii halini alır. Emineye)* Bay Ahmet girer, sen de kapıyı kaparsın.

Bay *tabii şekilde Emineye)* — Şimdi anladın mı?

Emine — Anladım.

Bayan — Sonra ben içeriden zili çalınca çayı getirirsin.

Emine *(kalkar anlamamış gibi)* — Çayı mı?

Bayan — Bugün senin nen var kızım? Söylenenleri hiç anlamıyorsun.

Emine — Anlıyorum, yalnız.

Bayan — Eee...

Emine — İyi çay takımını çıkartmadınız ki.

Bayan — Çay takımı çıkmadı mı?

Bay. *(hiddetle)* — Ay daha her şey hazır değil mi?

Bayan — Aptal karı, sen çıkaramaz mıydın? Aman Allahım bu avanak beni çıldırtacak!

Gümrük muayenesinde

Çocuk — (Memurlara) siz güç bulursunuz babamın sakladığı sigaraları !

"Ecnebi karikatürü"

Emine — Anahtar sizde idi..

Bayan — İsteyemez miydin? Saçma sapan şeyler için her zaman istersin ya... *(Büfenin gözünden bir deste anahtar alıp Emineye verir.)* Çabuk hazırlada buraya gel!...*(Emine acele çıkar.)*

III

Bay - Bayan

Bay — Birazda senin kabahatın. Evvelce düşünmeliydin.

Bayan — Tabii! Sabahtanberi vaktim mi oldu? Bütün buralarını ben temizledim. Her şeyi ben düşündüm... Artık bir çay takımını çıkartmaktan acizse, ne işe yarar.. *(Bu sırada dışarıdan bir şangırtıdır kopar.)*

Bay — Hah! bak yine bir şeyler kırdı.

Bayan *(haykırır)* — Emine!..

IV

Bay - Bayan - Emine

Emine *(ürkmüş bir halde)* — İki filcan!

Bayan — İki fincan mı kırdın?

Bay — Yeni takımdan mı?

Emine — Evet!

Bayan *(hiddetli)* — İki filcan, ne de sakin söylüyor, yep yeni, eksiksiz takımdı! Mahsus yaptın hınzır, savruk karı, maaşından keseceğim..

Emine — Benim kabahatım yok, elimden kurtuldu!

Bay — Ya öyle mi? Ödeyeceksin, bir de utanmadan, maaşımı arttırın diyordun. Bekle!

Bayan — Ceza olarak tatil gününde de çıkmayacaksın. *(Emine ağlamaya başlar.)* Üstelik ağlama, zaten çirkinsin, çirkinliğini arttırmağa lüzum yok. *(Emine önlüğü ile gözlerini silmek ister)* Önlüğüne dokunma! Kirletirsin.

Bay — Mendilin yok mu?

Emine — Mufakta unuttum.

Bayan — Tabii, pis karı.. Böyle avanak mahlûk ömrümde görmedim.

Bay — Hem hiçbir işe yaramazlar, üstelik te bir sürü para alırlar.

Bayla Bayan *(beraber)* — Aptal! sersem! savruk!.. *(kapının zili çalınır. Birdenbire ikisi de susup birbirlerine bakarlar.)*

(Sonu gelecek sayıda)

Adapte eden: Fatma KARAY

Buzlar diyarında

Kayakçı — Ya kablo koparsa ne olur?

Mühendis — Merak etmeyin, ihtiyat kablomuz var !

"Marius" dan

(VALERY) DEN SÖZLER

Üçüncü ölüm yılı teessürle anılan Paul Valéry hakkında dünya gezeteleri bir çok yazılar ve hatıralar neşretmektedirler. Bunlar arasında şöhretli muharririn bazı güzel sözleri de vardır.

Meselâ 1938 senesinde bir dostuna yazdığı mektupta şöyle demiştir :

"Avrupanın gidişi bir Amerikan heyeti tarafından idare edilmeğe namzet olduğunu gösteriyor. Bu politikanın sonu o olacaktır.

1942 senesi Kasım ayında Eisenhower kuvvetleri Afrikaya çıktığı zaman oradaki de Gaulle taraftarlarının kuvvetli olduğununu sanıyordu. Eğer hakikati bilseydi Amerika ihraç hareketine kalkışmazdı. Valéry bu hâdiseye telmih ederek şu sözü söylemiştir :

— "Harekete geçmek için ne kadar şey bilmemek lâzımdır !"

★

Yine onun sözlerinden :

— "Dünyada en çok fenalık yapanlar fena adamlar değildir. Beceriksizler ve bönler daha fazla fenalık yaparlar. İyi dediğimiz bir kısım insanlar bulunmasa fenalar birşey yapmağa muvaffak olamazlar."

Gençlere de dermiş ki :

— "Gökten günde on bin kuş geçebilir. Eğer tüfeğiniz yoksa bir tanesini bile avlıyamazsınız. Fakat elinizde bir tüfek bulunsun ve gökten de yalnız bir tek kuş geçsin, iyi nişan almak şartiyle onu düşürebilirsiniz."

K A L E C İ K

"Kırmızı"

Ankara bölgesinin şaraplık üzümlerinden yapılmıştır.

Milletararası şarap Kongresinde en çok takdir kazanan bir çeşidimizdir.

Tekel

AYDEDE

SİYASI HOŞSOHBET GAZETE

ABONE ŞARTLARI

6 Aylık	Memleket içi	7,5 Lira
»	Memleket dışı	12 »
1 Senelik	Memleket içi	14 »
»	Memleket dışı	21 »

Yeni neşriyat:

SEÇME YAZILAR

Andre Gide'nin, Sanat ve Sanatkâr konusu üzerinde yazılmış en güzel yazılarından 14 ünü bir araya toplayan bu eserde, bilhassa: "Edebiyatta Tesire Dair", "Tiyatronun Tekâmülü", "Milliyetçilik ve Edebiyat", "Tarihsiz Hatıra Defteri", "On Fransız Romanı", "Paul Valery", "Oscar Wilde" gibi yazılar dikkati çekmektedir.

Profesör Suut Kemal Yektin tarafından dilimize çevrilen ve başına çok değerli bir etüd ilâve olunan bu eser, Fransız klâsiklerinin 158 incisini teşkil etmekte olup, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınevleriyle bütün kitapçılarda 120 kuruş fiatla satılmaktadır.

* * *

İNÖNÜ ANSİKLOPEDİSİ
(Fas: 16)

İnönü Ansiklopedisinin 16 ncı fasikülü çıkmış, ve bu fasikülle bu değerli eserin ikinci cildi de tamamlanmıştır. İnönü Ansiklopedisinin bu fasikülünde, geçen fasikülden kalan "Anadolu Beylikleri" maddesine devam olunmakta ve bir çok maddeler arasında, bilhassa (Anadolu - Bağdat demiryolu), (Anadolu eyaleti), (Anadolu Hisarı), (Anadolu ve Rumeli Müdafai-Hukuk Cemiyeti), (Anafartalar), (Anafilâksi), (Anamur), (Anatomi), (Anayasa) gibi başlıca maddeler incelenmektedir.

İnönü Ansiklopedisinin bu fasikülü de, öteki fasikülleri gibi 150 kuruş fiatla satılmakadır.

* * *

MİSS SARA SAMPSON

Teorileriyle ve bu teorilerin canlı birer örneği olan eserleriyle Alman dramında yeni bir çığır açan Lessing'in, kendisine şöhret sağlayan ilk dramıdır. Lessing bu eseriyle Alman tiyatrosusa, o zamanlar Almanyada hâkim olan yabancı sahne eserleriyle boy ölçüşebilecek ilk sahne eserini vermiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı yayımlaları arasında Alman Klâsiklerinin 57 ncisini teşkil eden ve Zahide Gökberg tarafından dilimize çevrilen "Miss Sara Sampson", Milli Eğitim Bakanlığı yayınevleriyle bütün kitapçılarda 100 kuruş fiatla satılmaktadır..

Hanımeli

Türkiyenin En Büyük Kadın Gazetesi

EKIM SAYISI

.....

Bütün Yazıları Ciddi, Faydalı, Pratik, Öğreticidir. Renklerle ve Resimlerle Gösterilmiştir.

Pafta İlâvesiyle

40 Sayfa 50 Kuruş

İstanbul TAN Matbaası

— Hemşehrim, karşıya geçeceğim, yalnız ezilmekten korkuyorum, şu otobüslerin başı neresi, arkası neresi? söyler misin?!

Sinema dünyasının

Üç büyük yıldızı

Heddy Lamarr

Louis Hayward

George Sanders

Tarafından yaratılan

Tehlikeli Kadın

Türkçe sözlü nüsha

İPEK

İngilizce nüshası

MELEK

Sinemasında birden

BUGÜN

ATLAS

Sinemasında

Clark Gable

Lana Turner

Tarafından yaratılan

Vatana Dönüş

Ressam Davidle Arabacı

Ressam David, en mükemmel tablolarını teşhir ettiği bir salonda halka karışmış, hakkında söylenen takdirkâr sözleri zevkle dinlermiş. O sırada, tablolardan birinin önünde arabacı kılıklı bir adamın istihkarla baktığını görünce sormuş:

— Galiba levhayı beğenmediniz?

— Beğenmedim, elbette!

— Ama herkes'in nasıl hayran kaldığına ne buyurursunuz?

— Ben herkesi bilmem. Bu nasıl ahmak bir ressammış ki yaptığı atın ağzında gem yok, köpük var. Gemsiz atın ağzında köpük ne arar, be sersem!

David cevap vermemiş. Vermemiş ama salon kapanınca atın ağzındaki köpüğü silmiş!

Utanmadıktan Sonra

Napolyon Bonapart'ın hemşiresi Pauline, sonradan görme her insan gibi şımarık ve münasebetsizdi. Kırmadığı pot kalmıyor, ailesini müşkül vaziyetlere sokuyordu.

Bir gün zamanın büyük ressamı Canova'ya çırılçıplak bir resmini yaptırdığı duyuldu. Akrabalarından bir kadın, kendisine çıkıştı:

— Ressamın karşısında çırılçıplak nasıl oturdun?

Sonradan olma Prenses yılışık yılışık cevap verdi:

— Oda sıcaktı, hiç üşümedim!

Beyoğlundaki Tüccarlarımızın

BÜTÜN

★ Akreditif
★ Dış banka garantileri
★ İthalât ve ihracat finansmanları
★ Kambiyo muameleleri

ve

her türlü Banka işleri için

Beyoğlu Şubemiz de

diğer şubelerimiz gibi emirlerindedir.

YAPI ve KREDİ BANKASI

Hayal Olmuş Hakikatler
"SEMİH MÜMTAZ S."

"Evvel zaman içinde" muharriri arkadaşımızın Hilmi kitapevi tarafından basılan bu eseri Beyoğlunda Tünel başındaki Tünel, Haşet ve Saray kiatpevlerile Beyoğlu gaz şirketi karşısındaki 54 numaralı gazeteci ve mecmuacı dükkânlarında dahi bulunmaktadır.

Sahibi: F. KARAY

Yazı işlerini fiilen idare eden:

Cemal Refik Delibaş

İdare yeri: Ankara Caddesi 98/2 İstanbul

Dizildiği yer:

Murat KERMAN Mürettiphanesi

Basıldığı yer: TAN Matbaası

Çocuk Ansiklopedisi

Türkiyenin yalnız bütün çocuklarını değil hattâ bütün büyüklerini de ilgilendirir.

★★★

Bütün dünyanın bilgileri herkesin anlıyacağı tarzda sade olarak yazılmıştır.

★★★

2 Büyük Cilt - 1448 Sayfa - 1783 Resim - 218 Mevzu

Fiyatı 15 Liradır.

İstanbul TAN Matbaası